

Cerimònia d'inauguració del Centenari

Institut d'Estudis Catalans

Palau de la Música Catalana
16 d'octubre de 2006

Discurs del president de l'Institut d'Estudis Catalans

Molt Honorable Senyor President de la Generalitat de Catalunya,
Senyora ministra de Cultura,
Honorables conselleres i consellers del Govern de la Generalitat,
Autoritats,
Senyor president de la Unió Acadèmica Internacional,
Vicepresidents i secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans,
Presidents de les seccions de l'Institut,
Membres de l'Institut,
Presidents de les societats filials,
Senyores i senyors,

És un privilegi i un alt honor dirigir-vos la paraula en ocasió de l'obertura solemne de les celebracions que, durant els propers setze mesos, s'esdevindran en commemoració dels cent anys d'existència de l'acadèmia nacional catalana, l'Institut d'Estudis Catalans.

L'Institut fou fundat el dia 18 de juny del 1907, per inspiració d'Enric Prat de la Riba, aleshores president de la Diputació de Barcelona. Hem volgut fer coincidir aquesta commemoració amb l'obertura del present curs acadèmic, com correspon a una institució com la nostra, i també, molt conscientment, perquè fou l'any 1906 que se celebrà el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, una fita crucial per a la cultura de la nostra nació i per al seu

redreçament moral i material. El Congrés no fou un esdeveniment totalment deslligat de la fundació, poc després, de l'Institut. Tampoc no ho fou, uns pocs anys abans, del primer Congrés Universitari Català, que el 1903 havia proposat un programa de modernització i catalanització de l'ensenyament superior.

Al món, tota cultura nacional, pràcticament sense excepcions, posseeix una acadèmia per a aixoplugar la seva comunitat científica i humanística, així com per a fomentar l'avenç del coneixement i garantir-ne la justa participació a escala internacional. A casa nostra, Enric Prat de la Riba fou conscient de la mancança d'aquesta institució cabdal. Aplegà un nombre de savis patriotes per tal de crear-la. Ho féu fins i tot abans que es constituís la Mancomunitat de Catalunya. La seva visió era la d'una acadèmia catalana que reunís totes les disciplines, que s'orientés essencialment vers tasques de recerca, que protegís el patrimoni històric i arqueològic del país, i que prengués cura de l'immens tresor que representa la llengua catalana, en tots els territoris on es parla. El nou Institut, doncs, no havia d'ésser solament un lloc adient per al diàleg permanent entre els científics i acadèmics del país, sinó també una institució capdavantera en el terreny del coneixement i la cultura científica i humanística a casa nostra.

Quan va ser creat, l'Institut d'Estudis Catalans fou definit pel Dictamen acord de la Diputació barcelonina com un centre d'estudis que té per objecte «la superior investigació científica de tots els elements de la cultura catalana». Posteriorment, el Reial decret del 1976 reconeix l'Institut com una «corporació acadèmica, científica i cultural que té per objecte l'alta recerca científica i principalment la de tots els elements de la cultura catalana», reconeixement fet també per la Generalitat de Catalunya l'any 1989. Així mateix, en l'article primer de la part dispositiva del Reial decret damunt dit es declara que l'àmbit d'actuació de l'Institut s'estén a totes les terres de llengua i cultura catalanes. Des de l'any 1922, d'altra banda, l'Institut és membre de ple dret de la Unió Acadèmica Internacional, amb la qual manté fins avui una relació d'estretíssima i activa col·laboració. No en va, un home clau de l'Institut, Lluís Nicolau d'Olwer, fou elegit, el 1934, president de la Unió Acadèmica.

L'Institut fou un dels millors fruits engendrats pel nou esperit cultural i patriòtic que, al tombant del segle xx, inspirà tota una excepcional generació de catalans. Eren gent que maldava per superar, tot modernitzant Catalunya, la

fase romàntica del nacionalisme vuitcentista, sense perdre gens llurs ideals. El nou esperit que els empenyia rebé el nom de Noucentisme. Els ideals que els impulsaven eren el racionalisme, el classicisme, la sobrietat i la seriositat intel·lectual posats al servei del país. Els inspirava el que m'agradaria qualificar de «nacionalisme universalista», és a dir, un nacionalisme català plenament obert a la cultura dels temps, en peu d'igualtat amb el propi dels altres pobles, lliure de tota mena de localisme estret. El fervent desig patriòtic de donar al país el lloc que li corresponia dins l'àmbit cultural i científic dels països europeus esperonava tant els teòrics com els homes d'acció del Noucentisme, que eren sovint els mateixos. Llurs ideals, però, només es podien realitzar mitjançant la creació d'un marc institucional adient.

Filla directa del moviment cultural i polític noucentista, inspirada pels anhels de claredat, rigor, ordre, internacionalisme i modernitat, l'acadèmia catalana fou creada finalment el mes de juny del 1907. A més del seu impulsor polític, Enric Prat de la Riba, els noms dels vuit homes que la constituïren en el primer moment mereixen ésser recordats ací, avui, un per un: foren Guillem M. de Brocà i de Montagut; Jaume Massó i Torrents; Antoni Rubió i Lluch, primer president de l'Institut; Miquel dels Sants Oliver i Tolrà; Joaquim Miret i Sans; Josep Puig i Cadafalch; Pere Coromines i Montanya, i Josep Pijoan i Soteras, primer secretari de l'Institut.

En els anys immediatament anteriors, mentre se'n preparava la creació, alguns d'aquests homes, ja havien iniciat l'elaboració doctrinal del que havia d'inspirar l'acadèmia catalana. Així, Eugeni d'Ors, en els seus escrits publicats al diari *La Veu de Catalunya*, havia fet explícits els principis d'aquesta doctrina. Posteriorment, també com a secretari de l'Institut, els donà un nou impuls. Empesos per Prat, tant ell com Pijoan ja havien establert contactes universitaris i acadèmics a l'estranger. Pijoan, en particular, havia estudiat a Itàlia. A més, des del 1904, establí una ferma amistat amb Francisco Giner de los Ríos i la Institución Libre de Enseñanza de Madrid. Hi havia una íntima afinitat entre les tasques renovadores i modernitzadores d'ambdues institucions. Es trobaren unides per un desig de coneixement mutu, de diàleg dins el respecte, i fins i tot per la fraternitat i per l'entusiasme per reformar a fi de bé l'alta cultura en llurs àmbits respectius de competència. No sorprèn pas que ambdues institucions

fossin destinades a patir sengles persecucions pels règims repressius que havia de patir més tard tot Espanya.

Tot reflectint el seu tarannà emprenedor, el seu desig d'anar per feina, al cap de només dos mesos d'haver estat fundat, l'Institut organitzà una importantíssima expedició per a rescatar els tresors romànics del Pirineu català, al Pallars i a la Ribagorça, que avui són, sans i estalvis, al Museu Nacional d'Art de Catalunya. Aquella embranzida de les activitats inicials molt aviat exigí una ampliació de l'acadèmia. El 1911 es crearen tres grans seccions: la d'Història i Arqueologia, la de Ciències i la Filològica. I, sense dilació, les Oficines Lexicogràfiques, que dirigia Pompeu Fabra, posaven llur tasca normalitzadora de la llengua al servei del poble que la parlava. Aviat atorgaren a la nostra filologia i lexicografia el prestigi internacional que s'ha mantingut fins avui.

Conscient de la tasca de complementar la migrada situació de la recerca científica i tècnica a Catalunya amb la seva pròpia, l'Institut fundava el Servei Meteorològic de Catalunya i, tot seguit, el Cartogràfic. Altres serveis, com ara el Servei Tècnic del Paludisme, o el del Mapa Geològic, s'anaren creant, un rere l'altre. Mentrestant, l'Institut havia posat els fonaments de la Biblioteca de Catalunya, que finalment fundà l'Institut mateix amb aquest nom, la qual obrí la seva seu l'any 1914. Un cop creades aquestes institucions essencials per a qualsevol país normal, i fins llavors totalment absents a casa nostra, l'Institut les anava posant a les mans de la nació catalana en un procés continu del que podríem anomenar «transferències patriòtiques».

L'Institut participà intensament en la promoció dels Estudis Universitaris Catalans, fills del Congrés Universitari Català del 1903, prou consolidats vers el 1912. Els Estudis Universitaris tenien per objectiu explícit la millora del nivell de la recerca i de l'ensenyament superior a Catalunya. Més endavant, l'Institut, amb una decisiva intervenció del membre August Pi i Sunyer, creà, el 1923, els Cursos Monogràfics d'Alts Estudis i Intercanvi, on participaren destacats científics estrangers, com ara Albert Einstein.

Puig i Cadafalch, Pere Coromines i el mateix Pi i Sunyer, homes d'inclinacions polítiques ben diferents, romanien units per a impulsar el rigor pedagògic i la vinculació de l'Institut a un projecte d'alts estudis que jutjaven necessari davant l'escandalosa migradesa dels recursos a la disposició de la

Universitat barcelonina. Tanmateix, la proclamació de la República i la de l'autonomia catalana els permeteren fer un immens pas endavant. No fóra acurat dir que la creació de la Universitat Autònoma de Barcelona, l'any 1932, fou exclusivament deguda a l'Institut d'Estudis Catalans, per sí que ho és dir que l'Institut fou decisiu en la creació d'una universitat com aquella, plena d'empenta, d'exigència pedagògica i de solvència científica. Pompeu Fabra mateix en presidí el Patronat, i Pere Bosch i Gimpera, un altre membre eminent de l'Institut, en fou el rector. Amb aquella magnífica creació universitària culminava tota una època de construcció institucional, cultural i científica que representa un dels episodis més esplèndids de la història moderna d'aquest país.

L'Institut d'Estudis Catalans és també l'acadèmia de la llengua catalana, de la qual té cura al més alt nivell científic, lexicogràfic i lingüístic. És reconeguda com a tal per totes les institucions acadèmiques i científiques del món, i per tots els lingüistes d'arreu, a més d'ésser-ho oficialment i explícita per un conjunt de governs de diversos països, incloent-hi el de la Generalitat de Catalunya.

Aquesta missió és pròpia de l'Institut d'ençà que es va crear. Fou promoguda per homes com ara mossèn Antoni M. Alcover, inspirador del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el 1906, i un dels creadors de la Secció Filològica de l'Institut, l'any 1911. El savi mallorquí fou el pare del monumental *Diccionari català-valencià-balear*, iniciat el 1926. També hi fou vinculat des del primer moment Pompeu Fabra, el gran lingüista que ordenà la nostra llengua moderna, que en bastí els elements definitius de la normativa. Tot havent participat en el mateix Congrés Internacional, Fabra treballà en una *Gramàtica de la llengua catalana*, que veié la llum el 1912, un any després de la fundació de la Secció Filològica. L'any següent, el 1913, Fabra impulsà la publicació de les *Normes ortogràfiques*, per les quals avui ens regim. El 1932 foren adoptades amb entusiasme pels escriptors i editors valencians, en les que anomenem *Normes de Castelló*.

Joan Coromines, autor del vast *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* i l'*Onomasticon Cataloniae*, dues obres que l'han situat entre els grans savis mundials de la lexicografia i la lingüística de tot el segle xx, abans d'esdevenir membre de la Secció Filològica havia treballat bastant de temps a les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut, al costat de Pompeu Fabra.

L'Institut, avui, a través de la Secció Filològica, continua la tradició que encetaren homes com ells, amb el mateix sentit de la responsabilitat i el mateix suport de tota la comunitat universitària i científica dels Països Catalans i del món acadèmic internacional.

L'especialització obligà a la formació, l'endemà de la fundació, del que esdevindria la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut, i ben aviat d'una de filològica i d'una altra de ciències, el 1911. Per tal d'assolir aquestes fites i d'altres de semblants amb la necessària eficàcia, l'Institut s'anà constituint a través de la seva història com una acadèmia única i alhora plural. Avui aplega cinc seccions: la Històrico-Arqueològica, la Filològica, la de Ciències Biològiques, la de Ciències i Tecnologia i la de Filosofia i Ciències Socials, amb membres numeraris, emèrits i corresponents procedents majoritàriament de tots els territoris de llengua i cultura catalanes. L'Institut d'Estudis Catalans és, doncs, una acadèmia d'acadèmies.

Les cinc grans seccions no exhaureixen, ni de bon tros, les seves activitats ni el seu abast. Des del 1913 fins avui, l'Institut ha anat creant una xarxa de societats filials que en possibiliten la tasca i en multipliquen l'eficàcia. Així, la Societat Catalana de Biologia fou una de les primeres, creada el 1912, mentre que en un cas, el de la Institució Catalana d'Història Natural, fundada el 1899, trobem la incorporació a l'Institut d'una associació científica fins i tot anterior a la institució mateixa. Mercès a la creació de societats filials —actualment n'hi ha vint-i-sis—, l'acadèmia catalana ha aconseguit esdevenir quelcom més que una institució closa, circumscrita als seus membres. Científics, erudits i amants del coneixement en els més diversos camps hi troben aixopluc i mitjans per al conreu dels seus interessos diversos. Des de l'economia fins a la botànica, des de la literatura fins a la matemàtica, des dels estudis hebraics fins a la sociologia, les societats filials de l'Institut duen una vida activa i de recerca. No solament hi troben aixopluc i llocs per a congregar-se i conduir les tasques que tenen encomanades, sinó que l'Institut posa a l'abast llur un ampli ventall de serveis que els faciliten la missió i, alhora, els dona una forta projecció social i científica.

L'Institut d'Estudis Catalans és un ens privat de dret públic el tarannà del qual no és ni serà mai partidista, tot i que té com a principi essencial el més pregon arrelament al seu país i a la seva cultura. Precisament per això, el

capteniment d'aquesta institució és universalista, racional i vinculat al progrés del coneixement objectiu. No hi ha cap contradicció entre l'arrelament i la fidelitat a una comunitat nacional, lingüística i cultural i aquesta manera d'entendre el nostre lloc en l'univers de la modernitat dins el present procés constant de mundialització en què tothom és immers. Ans al contrari, com en el cas de la biodiversitat, que cal que la humanitat preservi, la cura i el foment de la diversitat cultural, i del pluralisme de les idees, és un objectiu que hem de tenir en compte els ciutadans, els governs i les institucions d'alta cultura. Cada poble, cada llengua i cada cultura duen en llur si llavors distintes, interpretacions diverses del món, que cal mantenir. De la mútua pol·linització en sortiran més enriquiments i més abundoses solucions. En canvi, de l'homogeneïtzació i l'agonia de les cultures, sobretot de les que són petites, només en surt un empobriment de la humanitat. Cada volta que mor un univers lingüístic, una ètnia, una comunitat nacional, s'empobreix la humanitat sencera, i no solament el poble que ho pateix. És, doncs, conjuminant una pregona arrel catalana amb una vocació fraterna i universal cap als anhels genèrics de la humanitat que l'Institut d'Estudis Catalans troba la raó d'ésser com a acadèmia dedicada al conreu de l'alta cultura i al foment del coneixement científic.

Hom diria que, amb aquests fins admirables, pacífics i humanitaris, una institució com l'Institut no hauria d'haver sofert mai greus dificultats. Malauradament, hi ha dos períodes en els quals la persecució política obscurantista es va desfermar damunt l'acadèmia catalana. La dictadura imposada pel general Primo de Rivera, a partir del 1923, demostrà una particular obstinació contra les coses de Catalunya, fins al punt d'ofegar les activitats de l'acadèmia en tots els terrenys i d'anul·lar-ne o desfigurar-ne les creacions: la Biblioteca de Catalunya, per exemple, fou rebatejada amb el nom de Biblioteca Central de la Diputació Provincial, denominació i adscripció que recolliria el règim franquista posterior; les subvencions econòmiques a l'Institut foren retirades completament.

L'adveniment de la Segona República i l'autonomia de Catalunya permeteren un esplèndid període, tot i que breu, de recuperació en tots els fronts: les publicacions científiques, la recerca i l'activitat lingüística normativa es reprengueren espectacularment, empeses també per les il·lusions

retrobades per un poble essencialment democràtic i civil com és, per fortuna, el nostre.

La vigília de la proclamació de la Segona República, essent president de l'Institut Josep Puig i Cadafalch, l'Ajuntament de Barcelona li lliurà a perpetuïtat l'esplèndida seu de la Casa de Convalescència i l'Hospital de la Santa Creu, on es troben encara avui l'Institut i la Biblioteca de Catalunya, respectivament. La Diputació i la Mancomunitat, la Generalitat després, i en aquell moment l'Ajuntament del Cap i Casal de Catalunya li van donar el bo i millor. De la mateixa manera, durant els anys de persecució i adversitat, prohoms molt significatius —com ara Rafael Patxot i Francesc Cambó— es feren càrrec d'algunes despeses elementals de funcionament i existència. Algunes entitats, per exemple la Unió Acadèmica Internacional, li donaren suport moral sense reserves durant els pitjors moments. Diversos membres de l'Institut, com ara Lluís Nicolau d'Olwer o Ramon Aramon i Serra, ocuparen llocs d'alta responsabilitat a la Unió precisament durant anys d'adversitat.

La Guerra Civil espanyola obrí la fase més fosca, heroica i difícil de la història de l'Institut. Tot i que les activitats durant aquell període tràgic gairebé no minvaren, la prohibició, el desmantellament i, fins i tot, la destrucció física del patrimoni que patí l'Institut tan aviat com Barcelona caigué en mans de l'exèrcit enemic de la República, el mes de gener del 1939, el condemnaren a una aparent desaparició. Molts membres eren forçats a l'exili, d'altres eren sotmesos a judicis polítics, d'altres sucumbien a les estretors i a les privacions de la repressió. El nostre record emocionat i inesborrable, senyores i senyors, el nostre tribut moral per a aquelles víctimes de la barbàrie, roman per sempre en les nostres ments i els nostres cors. Fidels, a més, a la nostra vocació europea i universal, recordem també la de tants savis que durant aquells anys negres patiren persecució per part dels règims totalitaris que feriren la vida civilitzada arreu del món.

En plena repressió política anticatalana, en condicions d'una inimaginable adversitat, diversos membres de l'Institut el reconstruïren clandestinament, si més no per donar fe que existia. Entre d'altres, cal retre homenatge a membres tan destacats com ara Josep Puig i Cadafalch, Eduard Fontserè i Carles Riba, per llur coratge i patriotisme. En aquell moment, l'any 1942, fou nomenat secretari general Ramon Aramon i Serra, que romangué en el càrrec fins al

1989. Aramon, amb abnegació i una extraordinària integritat i constància, guià i representà l'Institut durant els anys de persecució i clandestinitat, i també durant els anys de reconstrucció. Sempre més, junt amb els noms que he esmentat, i els de Pompeu Fabra, Pere Bosch i Gimpera i altres membres eminents morts a l'exili, Ramon Aramon i Serra mereix el nostre homenatge, avui que celebrem el Centenari de l'acadèmia nacional. El nostre deute amb tots ells és ingent.

Tampoc no podem deixar d'esmentar el nom d'entitats que donaren suport a l'Institut en aquells llargs anys de foscor, com ara la Benèfica Minerva o Òmnium Cultural.

Celebrem els primers cent anys de l'acadèmia en plena fase d'expansió i aprofundiment de les seves activitats. Amb quatre seus estables —a Alacant, Castelló, Lleida i Perpinyà—, a més de la de Barcelona. Amb nous laboratoris per a la recerca científica, com ara el Centre de Recerca Matemàtica, instal·lat a Bellaterra, o la catalogació informatitzada de l'ús del sòl al Principat i a les Illes Balears. Amb un creixement força considerable pel que fa a les publicacions. Amb la digitalització dels materials i la plena participació a la xarxa Internet i a les telecomunicacions. Amb nous programes de recerca i ensenyament. Amb una estretíssima col·laboració amb el món universitari de tots els Països Catalans, palesa en treballs i publicacions conjunts de tota mena, com ara *La ciència en la història dels Països Catalans*, que hem començat a publicar juntament amb la Universitat de València.

La tasca de treballar alhora portes endins i portes enfora només es pot perfeccionar si, a més, les nostres autoritats ens tenen en compte com a institució científica de referència per a totes les qüestions d'interès estratègic que afectin Catalunya. L'Institut, per la seva natura mateixa, està en condicions ideals per a emetre dictàmens, publicar «llibres blancs» i fer anàlisis objectives sobre els problemes més diversos. Així, ja hem elaborat, recentment, a petició de la Generalitat, un vast informe sobre els efectes del canvi climàtic al nostre país. També produïm regularment un voluminós report sobre l'estat de la recerca a Catalunya. L'Institut mateix elaborà i aprovà no fa gaire un dictamen sobre l'estat i les perspectives de l'ús social de la llengua catalana, aquest cop a iniciativa pròpia.

Des d'aquesta tribuna em permeto dirigir-me directament a les autoritats ací presents per a oferir els considerables recursos de capital humà i científic que teniu al vostre abast per via de l'Institut. Demaneu-nos, doncs, les anàlisis objectives i rigoroses que calguin sobre els temes estratègics de cada moment. Per a les tendències de la població, els efectes de les migracions, l'estat de l'economia, l'esdevenidor de la nostra comunitat lingüística, la sanitat, i tantes altres qüestions, vitals per a tothom, hem de menester propostes científicament solvents, independents, més enllà de tota ideologia i partidisme. Un bon govern ha de confiar en la seva acadèmia nacional. Hi ha de confiar de la mateixa manera que aquesta confia plenament en el Govern legítim que han triat els ciutadans.

Tot pensant en l'aprovació i la promulgació d'una propera llei de la ciència, em permeto recordar al Parlament que caldria que, en el text legal, l'Institut d'Estudis Catalans hi figurés d'una manera adient amb la categoria que posseeix a tots els nivells. Cal, doncs, que el Parlament i la Generalitat sàpiguen incloure'l en la llei amb totes les atribucions que li corresponen, no solament per al bé de l'Institut, sinó, damunt de tot, per al bé de la nostra societat i per a l'avenç del coneixement i l'alta cultura de la nació a la qual serveix.

L'Institut d'Estudis Catalans ha entrat en el segle XXI i en la seva segona centúria amb una nova empenta, sabent què vol i cap on va. Cap on anem. L'ànima un esperit digne del seu passat. Esperonat per aquest passat, l'Institut guaita avui vers el futur. El món modern depèn cada cop més de la ciència i del coneixement objectiu en tots els camps. Per aquest motiu la nostra acadèmia ha entrat en una nova fase expansiva, com a lloc d'encontre de les nostres institucions universitàries i de recerca, com a veritable àgora de la comunitat científica catalana on millor es desenvolupa la conversa racional i crítica amb què progressa el coneixement, com a plataforma transversal per al coneixement cívic de la ciència i la cultura. Parlo de fets, de projectes en marxa, de possibilitats reals i d'una voluntat d'anar per feina al servei del país que no es perd en vagues intencions i bells mots.

Tot això no fóra possible avui sense l'estreta col·laboració entre les persones que pertanyen a l'Institut com a acadèmics o estudiosos de tots els camps, d'una banda, i l'estol esplèndid de treballadors contractats, becaris i

professionals que col·laboren amb la casa, d'una altra. És cabdal que en una celebració com la del Centenari hi hagi una referència explícita a la funció que ha exercit el personal de l'Institut durant el darrer segle d'història. Els membres del personal són part indestriable de la nostra acadèmia. Permeteu-me que, malgrat la meva condició de company seu, i només com a *primus inter pares*, els agraeixi des d'ací la lleialtat, la identificació amb l'Institut i, sobretot, el just orgull que sentim tots per llur participació en la tasca comuna. Sense ells l'Institut no fóra el que és, ni seria demà el que ara, afortunadament, està esdevenint.

Vull acabar el meu discurs.

Senyor president de la Generalitat, senyora ministra, autoritats, acadèmics i professors universitaris, membres de l'Institut, membres de les societats filials, personal de l'Institut, senyores i senyors,

L'Institut d'Estudis Catalans inicia avui la celebració del seu primer centenari. Ho fa, significativament, amb una conferència d'un dels seus membres de més renom científic al món internacional de la recerca, el doctor Joan Massagué, que ens parlarà del càncer. Hem triat la seva persona i el tema del seu discurs per a ensenyar al món quines són les preocupacions, humanitàries, universalistes, científiques i fraternes, de la nostra acadèmia. L'Institut d'Estudis Catalans celebra avui els cent anys de vida amb ànim emprenedor, ambiciós, patriòtic, científic i de servei. El mateix esperit de la generació que el creà.

L'Institut ha servit Catalunya, la seva cultura, la seva llengua i la seva ciència amb eficàcia i patriotisme, sense defallir mai. Em plau assegurar-vos que ho continuarà fent amb el mateix capteniment, amb la mateixa determinació i amb la mateixa convicció.

Moltes gràcies.